

Věrná

SÍRÁŽ

Týdeník Svazu Čechů z Volyně

1474-1
Sazochok Václ.
Lukavec 40
p. Lovosice

Ročník VI. — Číslo 3

V Zateci dne 19. ledna 1951

Cena 3 Kčs

Sedmadvacet let bez Lenina, ale v jeho duchu

Je tomu 27 let, co zemřel Vladimír Iljič Lenin, největší genius lidstva, pokračovatel díla Marxa a Engelsova, zakladatel a vůdce bolševické strany, tvůrce prvního socialistického státu světa, učitel a přítel všech pracujících. Od dob Marxových nemělo osvobozené hnutí proletariátu tak mohutné postavy jako byl Lenin.

Leninův život je příkladem nemiřitelného boje proti nepříteli lidu, boje, jehož cílem je blaho pracujících celého světa. Železná, nepokořitelná, vše překonávající vůle, vášnivá revoluční nenávisť k otroctví a útlaku, bezmezná víra v tvůrčí síly lidu, jedinečné organizační nadání — to vše ztělesňuje Lenin.

Celý svůj život zasvětil Vladimír Iljič osvobození dělníků a rolníků z kapitalistického jařma. Byl geniem revoluce. Projevilo se to nejvýrazněji právě v období naprosté nadvlády kapitalismu, kdy Lenin předpověděl svržení imperialistických pout, jakož i vytvoření socialismu v jedné zemi. Leninova teorie poskytla bolševické straně vědecké základy v hrdinském boji za vítězství socialismu. Velká Říjnová socialistická revoluce znamenala rozhodný obrát v dějinách lidstva, odklon od starého světa kapitalismu, přechod k světu socialistickému. „Můžeme být právem hrdi a považovat se za šťastné, že nám bylo dopřáno jako prvním pořídit divoké zvíře, kapitalismus, který zatopil naši zemi krví a přivedl lidstvo do stavu hladu a zdivočilosti, kapitalismus, který zahyne nevyhnutelně a brzy, ať už jeho předsmrtné zuření je sebezběsilější,“ pravil Lenin.

Lenin dokázal možnost vítězství socialismu v jedné zemi nejenom theoreticky, nýbrž byl také organizátorem a inspirátorem vý-

stavby tohoto prvního socialistického státu dělníků a rolníků. S geniální dovedností proplul se sovětskou státní lodí bouřemi občanské války a cizí intervence, vyvedl sovětskou zemi na širokou cestu budování, naznačiv směr její pouli ke komunismu.

Záhy po Leninově smrti, na II. sjezdu sovětů, přísahal soudruh Stalin jménem strany a lidu, že Leninův odkaz: vysoko třímát a v čistotě uchovat velké jméno člena strany, chránit její jednotu jako zřítelnicí oka, chránit a posilovat diktaturu proletariátu, všemi silami upevňovat svazek dělníků a rolníků, posilovat spolupráci národů Sovětského svazu, zesilovat Rudou armádu, upevňo-

vat a rozšiřovat jednotu pracujících celého světa — bude splněn. Od Leninovy smrti strana tuto přísahu čestně plní, kráčí leninskou cestou, bojuje a vítězí pod Leninovým praporem za vedení soudruha Stalina, velkého pokračovatele Leninova díla.

Uvádějíc v život Leninovu závěť, posilovala strana všemožně veliké přátelství národů sovětské země a upevňovala Svaz sovětských socialistických republik. V období pětileté byl v nich vybudován průmysl, zřízeny sovětské a kolchozy, při čemž všude rozkvetla národní kultura, takže doslovně lze mluvit o kulturní revoluci.

Pevnost, trvanlivost, síla a moc sovětského socialistického zřízení prošly za Vlastenecké války tvrdou zkouškou. Sovětský lid vedený Stalinem, bojoval přes 3 roky proti fašistickým hordám a zachránil evropskou civilizaci před zánikem. Právě v tomto nesmírném historickém vítězství sovětského lidu se nejzřejměji projevil nadřazenost socialistického zřízení nad kapitalistickým.

A v době poválečné — opět za Stalinova vedení — dosahuje sovětský lid nových a nových úspěchů ve všech oborech hospodářské i kulturní činnosti. Přes válečné zkázy je úroveň sovětského průmyslu daleko vyšší než před válkou. Pronikavými úspěchy se může pochlubit také sovětské zemědělství. Právě vzestup zemědělské výroby byl jednou z nejdůležitějších podmínek vzrůstu životní úrovně sovětského obyvatelstva.

Vše to tvoří nezvratný důkaz o přednostech sovětské socialistické soustavy nad soustavou kapitalistickou, kde nejenom všechny náklady na válku, nýbrž i všechny těžkosti poválečného období dolehly na bedra pracujících. Kdežto v Sovětském svazu a v lidově demokratických zemích životní úroveň neustále vzrůstá, prohlubuje se ve Spojených státech, přední kapitalistické zemi, stále hrozivější hospodářská krize.

Imperialistický tábor vyzývá k tažení proti komunismu a snaží se rozpoutat novou světovou válku. Všichni pociťují lidé spařující v této válečné hysterii krach kapitalistické soustavy, která proti socialismu nedovede postavit nic jiného, než vyhrožování novou válkou. K té však nedojde, válečný pokřik imperialistů je marný: kapitalismus se vyžil, je dnes pouhou brzdou pokroku celého lidstva.

Trvale vzrůstající moc Sovětského svazu, úspěchy lidových demokracií, jichž docilují v hospodářské, socialistické výstavbě, nesmírné historické vítězství čínskému lidu, ustavení a upevnění Německé demokratické republiky, vzrůstající osvobozené hnutí koloniálních a polokoloniálních národů — toť přesvědčivé důkazy o tom, že Leninovy ideály žijí, osvětluje světu cestu k jasné, lepší budoucnosti.

Jaslo, den čs. dělostřelectva

Dne 15. ledna bylo šesté výročí boje o Jaslo. Je to den, kdy naši dělostřelci po boku sovětských, předvedli vzornou ukázkou dobře připraveného a dokonale provedeného dělostřeleckého útoku, kterého se zúčastnilo našich 5 dělostřeleckých pluků.

Připrava si vyžádala velkého vypětí sil od dělostřelců, protože palebná stanoviště pro děla a zákopy byly kopány v půdě zmrzlé na kost a k tomu ještě veškeré práce se musely z důvodů utajení provádět v noci. Po ukončení všech prací, které souvisely s naším útokem, jsme čekali jen na rozkaz, kdy útok začne. Samozřejmě, že mezi chlapci nastala nedočkavost a jeden se ptal druhého: „Nevíš, kdy ta hudba začne?“ Čekali jsme v tom napětí ještě několik dní, až přišel večer 14. ledna 1945. Hned po západu slunce, když nastalo šero, jsme poznali, že naše napětí končí a nejpозději ráno, jak to obvykle býválo, započne útok. Do všech skrytých míst i do obcí se nahrnulo tolik pěchoty, že nebylo kudy projít. Každý byl v bílém plášti a dokonce měli i ruční zbraně bíle natřeny, aby byli maskováni, protože byl sníh. Po úplném setmění zaujal každý z nich předem určené místo. Za nimi pak přijížděli sovětské dělostřelci a rovněž zaujímali svá předem připravená palebná postavení. K ránu se hrnuly pro Němce tak strašné zbraně: „Katuše“. Ty zaujaly své místo a nastal naprostý klid, jen každý čekal.

Čekání netrvalo dlouho. Když se začalo rozednívat, byl dán rozkaz: „Každý na své místo!“ Na tento rozkaz obsluha běžela k dělům a čekala na další rozkazy. Ty nepřicházely, ranní mráz už skoro každého znepokojoval a proto chlapci sledovali hodinky, kdy už bude den, aby se oteplilo. Ručičky hodinek ukazovaly 08,45 hodin moskevského času, když zahřměly salvy Katuš a jejich raketové střely nás osvětlovaly tak, že každý mohl po zemi sbírat. Za hromového hřmotu katuš jsme zaslechli povely sovětských a našich dělostřelců-velitelů: „Ogoň-Pal“ a bylo dáno slovo „bohu války“ jak nazval generalissimus Stalin dělostřelectvo. Ze všech hlavní najednou zahřměly salvy a pálii jsme nepřetržitě do nepřítele. Zanedlouho se nepřítel vzpamatoval a začal nás obšťelovat svým dělostřelectvem. To však netrvalo dlouho a nepřátelská palba utichla. Na nepřátelské straně bylo rozpoutáno pravé peklo. Vše bylo za-

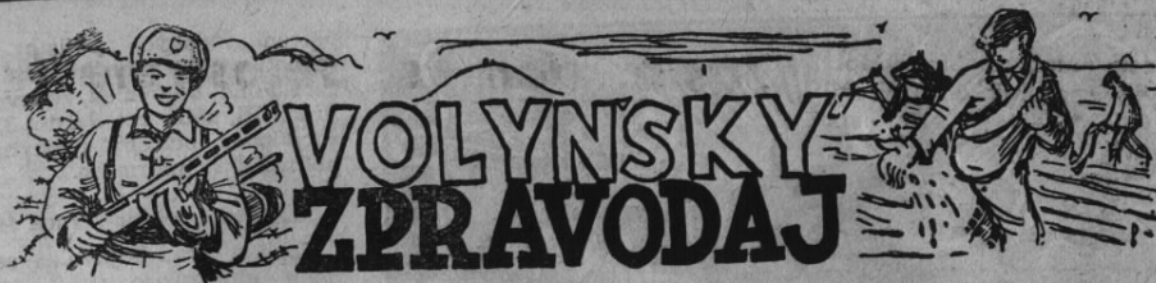
haleno v dýmu a prachu z rozbitých domů. Na naší straně jsme byli právě v tom nejlepším. Chlapci u děl odhazovali pláště, aby mohli rychleji pracovat. Každý byl plně zaměstnán, když ne jiným, tak aspoň donášením nábojů, kterých bylo dostatečné množství.

Rovněž tak spojaři byli plně zaměstnáni a dobře si počínali při odstraňování poruch, kterých bylo víc než dost. Byli opravdu v odstraňování poruch v předcházejících bojích dobře vycvičení. I děvčata ve všem statečně pomáhala.

Na sklonku dělostřelecké přípravné palby, která trvala 1 hod. 5 min., zasáhlo sovětské letectvo a těžké kulometry pěchoty. V 09,50 vyrazila sovětská pěchota s tanky ke zteci a za krátkou dobu postupovala vpřed. Pomocí dělostřelectva rychle zdolávala veškeré odpory nepřítele. Prudký postup pěchoty s tanky a bezvadná podpora dělostřelectva nedala Němcům zaujmout a organisovat obranu na řece Wisloce a postup pokračoval nezadržitelně na západ. Okolo poledne bylo osvobozeno Jaslo. V 15,00 hodin dosáhly postupující jednotky cíle vytčeného pro tento den.

Do takto vytvořené mezery v německé obraně se valily dlouhé proudy sovětských jednotek. I mezi našimi chlapci byla touha po postupu, ale zanedlouho přišel rozkaz a odjeli jsme zase na svá místa k řece Ondavě na Slovensko. Sovětské velitelé divisi s nimiž naše dělostřelecké jednotky společně plnily úkol, vyjádřili svůj dík za bratrskou pomoc a ocenili bojové výkony čs. dělostřelectva. Rovněž se dostalo čs. dělostřelcům pochval a uznání od vyšších velitelů, ale nejvyšším uznáním byl rozkaz generalissima Stalina vydaný 19. ledna 1945, jímž byl 2., 4. a 5. pluku udělen čestný název „Jaselský“. Rozhodnutím ministerstva národní obrany se stal 15. leden dnem čs. dělostřelectva. Dnes každý dělostřelec i ostatní zbraně tento den oslavují. Oslavují jej plným právem, protože je to den, kdy naši dělostřelci bojovali bok po boku se sovětskou armádou na polské půdě, a tak krví zpečetili pevné přátelství a bratrství mezi Československou republikou, Sovětským svazem a Polskem.

por. Antonín Kačír

Zprávy svazu

V. ples volynských Čechů v Žatci. Vzhledem k mimořádnému zájmu o náš tradiční ples v Žatci upozorňujeme krajanů na tu okolnost, že bude prodán pouze omezený počet vstupenek, a to v předprodeji v kanceláři Svazu v Žatci. Zájemci o ples nechtějí si proto opatřit včas vstupenky. Oznamujeme znovu, že současně bude pořádán v sále na Střelnici maskární ples místní jednoty Svazu bojovníků za svobodu v Žatci, na nějž naše krajanů stejně srdečně zveme.

Upozornění invalidům 1. čs. arm. sboru v SSSR

Svaz Čechů z Volyně požádal před časem ministerstvo práce a soc. péče, aby invalidé 1. čs. arm. sboru z SSSR ze řad volynských Čechů dostávali invalidní důchod ode dne propuštění z činné vojenské služby a nikoliv, jako dosud, na základě § 4, odst. 1 zák. 164/46 Sb. — ode dne nabytí čs. státního občanství. (Stávalo se mnohdy, že volynský Čech, býv. příslušník 1. čs. arm. sboru v SSSR, demobilizoval v r. 1945, ale vzhledem k tomu, že čs. státní občanství mu bylo uděleno někdy až v r. 1948, pobírá invalidní důchod od r. 1948, t. j. ode dne, kdy mu bylo uděleno čs. státní občanství.)

Ministerstvo práce a soc. péče uznalo důvody námi uvedené, které s hlediska sociálního svědčí pro to, aby ve shora uvedených případech byly invalidní důchody přiznány i za dobu před nabytím čs. státního občanství, nejdříve však od 1. 5. 1945. MPSP jest ochotno všechny případy tohoto druhu projednat dodatečně podle ustanovení § 5 cit. zákona („MPSP může v dohodě s ministerstvem financí povolit v případech zvláštního zřetele hodnotných zaopatření a výhody podle tohoto zákona též osobám, které jsou cizími občany zejména bylo-li poškození, smrt, zajetí nebo nezvěstnost... způsobeno výkonem vojenské služby v československé armádě.“)

Žádáme proto reemigranty z Volyně — invalidy 1. čs. armádního sboru v SSSR, kteří se nepřihlásili

u Svazu Čechů z Volyně v Žatci na výzvu uveřejněnou v 40. čísle Věrné stráže z 21. 10. 1949, aby přezkoušeli data propuštění z čs. armády s daty přiznání invalidního důchodu a aby — jednali se u nich o uvedený případ — hlásili to u Svazu Čechů z Volyně v Žatci, osobně nebo na dotazníku, který je otištěn na zadní straně tohoto čísla Věrné stráže.

SČZV zařídí vše, čeho je třeba k tomu, aby přihlásivší se invalidé dostali invalidní zaopatřovací peníze ode dne prvního jejich propuštění z čs. zahraniční armády (prakticky od roku 1945). Osoby, které po demobilizaci odejely ke svým rodinám, obdrželi invalidní důchod i za dobu pobytu v SSSR, prohlásili-li místopřísežně, že v té době nepobírali důchod podle sovětských předpisů.

Přihlášky zašlete do 15. února 1951. Na přihlášky došlé po tomto datu nebude brán zřetel.

Dary naší armádě k vánocům

Svaz Čechů z Volyně připravil k vánocům řadu vhodných dárků příslušníkům naší lidové demokratické armády, kteří trávili tyto svátky v kasárnách. Uveřejňujeme dnes další dopis, který jsme obdrželi od jednoho z těch, jimž byl náš dárek věnován.

„Milí soudruzil

Předem vám děkuji za dopis a krásný dárek. Nejen já, ale všichni moji kamarádi jsou potěšeni tím, že náš lid vzpomíná na nás i o nejkrásnějších svátcích v roce.

Jsmo hrdi na to, že můžeme stát na stráž, aby náš pracující lid mohl v klidu a pokoji prožít nejmírumilovnější svátky — vánoce. Jsem potěšen dárkem tím více, poněvadž vyšel z pracovitých rukou našich bratrů, Čechů z Volyně, kteří tak hrdinně bojovali po boku slavné Rudé armády a přispěli tím k osvobození naší krásné vlasti. S takovou vervou, s jakou jste bojovali se zbraní v ruce proti německým okupantům, s takovou jste se vrhli po osvobození do práce za lepší zítřek. Měl jsem možnost sledovat v našem kraji práci vašich krajanů, kteří svým úsilím a pracovní energií si získali obdiv celého okresu.

Ještě jednou děkuji za milý dárek a do nového roku vám přeji mnoho zdaru ve vaší práci.

Pětiiletce zdari!

Svob. Bohuš Váchal.

Jednorázovou podporu ze sociálního fondu Svazu Čechů z Volyně obdrželi dle rozhodnutí soc. komise tyto volynští krajané: František Svoboda, Malměřice, 1.500,— Kčs; Marie Vazačová, Žatec, Kčs 1.000,—; Anna Holcová, Dobříčany, 2.000,— Kčs; Olga Formánková, Milčkov, 700,— Kčs; Marie Řehounková, Milčkov, 700,— Kčs; Václav Mašek, Klimentov, 1.000,— Kčs; Jan Kubelka, Mokřín, 500,— Kčs; Emilie Svitorská, Horní Ždár, 1.500,— Kčs; Emilie Augustová, Žatec, 1.000,— Kčs; Albina Vejvodová, Jindřichovice p. S. 1.000,— Kčs; Aleš Kovář, Hyršov, 1.000,— Kčs; Emilie Skalová, Neznášov, 1.000,— Kčs; Gustav Kubelka, Klášterec n. O. 1.000,— Kčs; Josef a Anna Bročkoví, Kryry, Kčs 1.500,—; Marie Vojtová, Kryry, 1.000,— Kčs; Olga Šimertová, Kryry, 1.000,— Kčs; Anežka Tušínská, Hořetice, 1.000,— Kčs.

Odbočka Svazu Čechů z Volyně v Podbořanech žádá svoje členy, aby neprodleně uhradili dlužné členské příspěvky složenkami, které jim byly za tím účelem již dvakrát zaslány, nebo přímo v kanceláři odbočky v Podbořanech.

Z administrace. Oznamujeme našim čtenářům, že připravujeme vazbu celého ročníku 1950 Věrné stráže. Žádáme všechny, kdo by měli o tento vázaný ročník našeho časopisu zájem, aby se včas přihlásili. Rovněž sdělujeme, že máme na skladě knihu J. V. Rejzka: „Nezradili“ a J. A. Martinovského: „Kronika Českého Malína“, které na požádání zašleme na dobřku. **Nezapomeňte na zaplacení předplatného!** Složenky byly přiloženy do minulého čísla Věrné stráže.

Hlídky volyňských záložníků

Sociální péče o bojovníky za svobodu a pozůstalé

Ministerstvo národní obrany pověřilo Fond bojovníků za svobodu, aby vedle své dosavadní činnosti od 1. ledna 1951 pokračoval v provádění dřívejší agendy MNO v těchto věcech:

1. Vyplacení výpomoci pozůstalým po padlých účastnících čs. zahraniční armády, jako náhradu za demobilizační (existenční) příspěvek.

2. Vyplacení příspěvků na vybavení a náhrady za civilní oděv bývalým příslušníkům čs. zahraničního vojska, partyzánům, příslušníkům 1. čs. armády na Slovensku a spojeneckých armád, kteří prošli přezkumným řízením o uznání invalidity.

3. Výplatu pojistek býv. italským legionářům, nebo pozůstalým po nich.

K bodu 1. Výplata výpomoci pozůstalým po padlých a zemřelých příslušnících čs. zahr. vojska může být povolena jen tehdy, nebyla-li již dříve provedena výplata demobilizačního (existenčního) příspěvku. Každý žadatel musí proto místopřisežně prohlásit, že mu nebyl vyplacen demobilizační (existenční) příspěvek, ani jiná podpora z titulu úmrtí příslušníka čs. zahraničního vojska. — O tuto výpomoc je možno žádat neokolkovanou žádostí, adresovanou Fondu bojovníků za svobodu, Praha III, nábr. kpt. Jaroše 3 a přiložit tyto doklady:

- a) křestní (rodný) list,
- b) oddací list,
- c) osvědčení o majetkových poměrech, ověřené MNV, nebo ONV,
- d) úřední potvrzení o příjmech, zaopatřovacích platech, sirotčím důchodu z prostředků státních a veřejných a všech jiných příjmech,
- e) potvrzení o národní a státní spolehlivosti.

Žádosti pozůstalých po příslušnících čs. zahraničního vojska musí být dále doloženy:

1. potvrzením o délce služby v čs. zahraniční armádě a kdy a kde příslušník padl nebo zemřel,

2. potvrzením MNV, že žadatel byl odkázán výživou na padlého,

3. potvrzením MNV o majetkových, sociálních a výdělkových poměrech žadatele a o jeho státní a národní spolehlivosti.

K bodu 2. Náhrada za civilní oděv příslušníkům čs. zahraničního vojska, partyzánům, příslušníkům 1. čs. armády na Slovensku a armád spojeneckých přísluší jen těm invalidům z jmenovaných skupin, kteří požádali MNO nebo Krajské vojenské velitelství o invalidní přezkumné řízení a náhradu dosud neobdrželi. Přezkumná řízení s osobami z mužstva provádějí krajská vojenská velitelství podle místa pobytu žadatele. Žádosti buďtež adresovány krajským vojenským velitelstvím. Uchazeč musí před provedením přezkumného řízení prokázat svou účast v boji za národní osvobození. Příslušníci čs. zahr. vojska, jejichž služba je zapsána v kmenových dokladech, nemusí účast prokazovat. Je-li žadatel uznán invalidním, obdrží o tom Fond bojovníků za svobodu od KVV úřední zprávu, podle které bude výplata příspěvku na vybavení provedena.

K bodu 3. Majitelé italských pojistek — italských legionářů, nebo pozůstalí po nich, kteří dosud neobdrželi výplatu pojistek v plné výši, pošlou neokolkovanou „příhlášku o proplacení italských pojistek“ Fondu bojovníků za svobodu a k přihlášce připojí všechny pojistky, i když jejich platnost skončila po první světové válce. V případě ztráty pojistky, vyplní žadatel místopřisežné prohlášení, že mu bude Fondem posláno jako doklad k úřednímu projednání nároku na proplacení.

Žijícím italským legionářům a vdovám po nich bude pojistka proplacena přímo. Ostatním pozůstalým bude proplacení provedeno prostřednictvím okresního soudu, který provede pozůstalostní řízení podle posloupnosti družce, manželským nebo nemanželským dětem a pod. Formuláře žádostí o pro-

placení italských pojistek pošle jednotám SBS nebo přímo uchazečům Fond bojovníků za svobodu, Praha III, nábr. kpt. Jaroše 3, který v případě potřeby poskytne též podrobnější informace.

Lázeňské léčení v roce 1951

Fond a Svaz bojovníků za svobodu upozorňuje své členy na směrnice, které vydala Ústřední národní pojišťovna o provádění zvláštní léčebné péče v roce 1951. Tyto směrnice jsou v podstatě shodné se směrnicemi roku 1950. Pojištěnci a jejich rodinní příslušníci, i důchodci podají si žádosti o lázeňské léčení prostřednictvím svých ošetřujících lékařů, ambulatorií pojišťoven, nemocnic a pod. při chronických nemocech tak včasné, aby mohly být nejpозději do 31. ledna 1951 předloženy ONP. Stejně tak předloží vojenští gázisté v. v. a členové jejich rodin tyto žádosti příslušnému KVV a důchodci SÚVP tomuto úřadu.

Doporučujeme proto všem členům Svazu, jejichž lázeňská léčba podle dobrozdání ošetřujícího lékaře je nutná, aby nepromeškali tuto lhůtu.

Zotavená v Krkonoších

Fond bojovníků za svobodu při MNO zahájil zimní sezonu 23. prosince 1950 ve své zotavovně v Sedmidolí nad Špindlerovým Mlýnem. Jsou přijímáni jednotliví členové SBS nebo celé rodiny. Děti do 4 let nemohou být umístěny pro technické potíže. Doba pobytu je 7, nejvýše 14 dní. Denní ošetrovné činí Kčs 70,— za osobu. Žadatelům sociálně potřebným je poskytována sleva. Důchodcům Státního úřadu pro válečné poškozené slevy neudělujeme, protože mají značné výhody v zotavovnách SBS. Každý host obdrží při pobytu nejméně týdenním poukázku na 50% slevu na dráze.

Uchazeči o pobyt v zotavovně zašlou řádně vyplněnou a Svazem bojovníků za svobodu ověřenou a doporučenou žádost na adresu: Fond bojovníků za svobodu při MNO, Praha III, nábr. kpt. Jaroše 3.

Krajanovi z obvodu pošty v Mikulovicích, který zaslal Svazu Čechů z Volyň dopis (bez udání adresy), sdělujeme, že náhradu za zanechaný majetek v SSSR obdrží v hotovosti. Zatím se však tyto majetky neproplácí. Musí trpělivě vyčkat, až tomu tak bude. Žádáme jej, aby podruhé udal zpáteční adresu a dopis podepsal.

Dr. J. Folprecht

39. pokračování

Mládež vychovaná za těchto okolností, když se dostala na vyšší školy, byla později z existenčních důvodů zkrácena, někteří odešli do Čech. Inteligence ostatně bylo málo, živnostníci také podléhali. Tento stav se v nejširších vrstvách cítil, zoufale doléhal, takže se krajané i charakterně kazili a topili v alkoholu. Co by se bylo stalo, kdyby nebylo světové války a nepadlo carství?

Výhody poměrné hospodářské síly.

Po stránce hospodářské byli Čechové na počátku let devadesátých složkou vzhledem k poměrům na Volyni, velmi silnou, ještě daleko silnější než dříve. Nemáme dosti zpráv — ani ústních — do r. 1906, kdy byl v Rusku založen český časopis, Procházkovy Českoruské listy, jež vycházely v Lodži. Uvážíme-li však, že před první světovou válkou byl počet negramotných dospívajících a dospělých Čechů asi 16,7%, shledáme, že počet tento je na české poměry i tehdejší doby sice velmi značný, na poměry tamější však poměrně malý.

Nechceme nikterak podceňovat duševní vyspělost Čechů a dávat ji na podružné místo v tomto novém tichém českém, tentokrátě odnárodňovacím boji. Ale musíme přiznati, že jejich hospodářská síla byla velmi význačnou složkou jejich účinné obrany.

V Ruském Čechu¹⁾ se píše o změně úsudku, kterou by musili učiniti ti Rusové, kteří s počátku Čechy chválili jako vzorné zemědělce a výtečné odborníky; zámyslně akcentují starší původ naší pověsti, neboť kdyby Rusové měli si sestavit o nás pojem dne, dospěli by jistě k jiným závěrům. Rozdíl mezi námi a domorodým obyvatelstvem je již tak nepatrný, povrchní, že

o nějakém kulturním vlivu na ukrajinské sousedy nemůže být ani řeč. Díky mravní otupělosti a lhostejnosti, zhostili jsme se nadobro svého úkolu průkopníků osvěty, pokroku a pohodlné zapadáme do bahna pověr, karbanu a šprostého hulvátství.

Budoucí generace bude na tom ještě hůře, protože se výchova mládeže svěřila lidem namnoze úplně nepovolaným.

Přímě na degeneraci Čechů v Rusku si stěžuje Vl. Skokan²⁾ a přičítá vinu tomu, že se příliš zabírali do zabezpečení hmotného a nepečují dostatečně o povznesení duševní a o školy jako instituce, výchovné pro budoucí generace. Je však třeba hlavně lnouti k sobě, spolčovati se, přibližovati se vzájemně a ne se odlučovati. Vkládá se do ducha našich lidí jediná myšlenka, že přišli na Rus zbohatnout. „Ruské „svobodě“ přivykli, dětem velkého vzdělání nedali, nastavili hodné pivovarů, hostince, taneční síně, utvořili ochotnická divadla a při českém pivě a české hudbě tancují mladí i staří. To je výše vlastenecké většiny. . . Vyznání katolické lehce zaměnili za pravoslavné a nezískali duchovně oni nic a církve také nic. . . Věřím, že jste se zklamali v církvích i v kněžích, ale tím jsme vinni vlastně všichni.“³⁾

Malý zájem o vyšší vzdělání?

Rusové si vážili Čechů po mnohých stránkách, ale Čechové mnohdy se jeví jako živel, který se hledí především proti každé zlé možnosti zabezpečit hmotně.

Proč Čechové považovali v prvních dobách zabezpečení hmotné za pevnější? Jeví se na první pohled jako hmotafi.

Když konečně pro volyňské Čechy počaly vycházeti časopisy,

kteří třeba naprosto nesoustavně a kuse podávají zprávy o jejich životě, dovídáme se v Ruském Čechu roku 1907, že tohoto roku bylo na gymnasium v Dubně přijato několik krajanských žáků. Věc se oznamuje jako zvláštnost, ale redakce k tomu ihned připojuje, že měli žáci spíše vstoupiti do školy obchodní, neboť je potřebí kupců. Ti by se snad neodnárodňovali jako inteligence.

Je tedy mnoho důvodů, proč volyňští Čechové měli málo výše školovaných lidí. Jejich připoutání k půdě a k povoláním, která se neoddalují od venkova, je pudově ochranné.

Čeští žáci do vyšších škol byli často brzděni při přijímání. Stejně za vlády ruské jako za polské. Příčiny, kterých k tomu bylo od státních orgánů používáno, byly rozličné, především bylo ukazováno k neplné znalosti státního jazyka. Tam, kde tomu tak bylo, byla vina opět jen státní správa, která se nestarala o řádné vyučování.

Někdy působily na odmítání českých žáků na vyšších školách i příčiny zcela mimovolné, takže, vidíme-li u volyňských Čechů málo lidí s vyšším vzděláním, nemůžeme tento nedostatek přičítati pouze na vrub jich samých, nýbrž i okolnostem, v nichž žili.

K r i s e .

Ruské nepříznivé vládní zásahy do českého života na Volyni způsobily stagnaci jak po stránce školské, tak hospodářské. Český život na rovině, ale krásně krotké volyňské zemi kolébal se sotva znatelně, neboť lidé jako by se ukrývali ve svých domovech při svém zklamání. I děti se zdržovaly ponejvíce doma, neboť škola přestala být jejich školou a stala se školou nematérského jazyka.

¹⁾ Českoruské listy, 1907/7.²⁾ Českoruské listy, 1907/8.¹⁾ 1908, č. 24: článek Dubenského

Popisy českých osad na Volyni — Kupičov

Napsal Josef Toman — Upravil a doplnil Václav Židlický 3. pokračování

Karel Půlpytel působil na kupičovské škole v době, kdy začala a vyvrcholila protičeská propaganda, podporovaná Beckovým šovinistickým režimem. V této souvislosti odehrál se v Kupičově mezi učitelem Půlpytlem a polským ředitelem školy Kunyšem výstup, jenž měl za důsledek Půlpytlovo přeložení.

„Ředitel školy Jan Kunyš — píše ve svých vzpomínkách Karel Půlpytel — byl chlap všemi masami mazaný, jehož obecně nazývali „kunou“, Smyslná ústa, poznamenaná šrámem, pitvorně stahoval k naslédlému úsměvu — spíše úšklebku — mnul lichotivě ruce, tékal nepokojně očima, číhaje na slovo, za něž by mohl chytit a přisypat jedu.

Z přípisu, který náhodou zapomněl jednou na stole ve sborovně, jsem seznal, že je to pověřený špicl a udavač. Při tom byl sadista nejhoršího typu a vyhledával milostná dobrodružství.“

A tato milostná dobrodružství jakož i šovinistická povaha Kunyšova, zavzdaly Čechům mnohé oprávněné příčiny k ostražitosti.

Když již Kunyšova „činnost“ přesahovala meze a když bylo sebráno dostatek důkazů a svědectví, bylo podáno učitelem Půlpytlem trestní oznámení. Ale v té době Čech, byť i v právu, neměl naději na podporu u úřadů. A tak se stalo, když došlo k soudu, že místo žalovaného Kunyše byl odsouzen žalobce Půlpytel.

„Půl roku vězení nepodmíněně! — vzpomíná na tuto událost Půlpytel. — Neklame mě sluch? To já jsem odsouzen? — Vyskočil jsem jako hadem uštknutý:

„Pánové, tady se stal hrozný omyl!“

„Mlčet!“ — zahřměl soudce, „je vám dovoleno pouze prohlásit, nepřijímáte-li rozsudek!“

„Rozumí se, že nepřijímám, odvolávám se...“

První český učitel Polívka s rodinou

Učitel Kredba pracoval se svými žáky i mimo školu. Na obrázku čtenářský kroužek děvčat při čtení „Mladého světa“.

Vycházejí pak v průvodu krajanů ze soudní budovy, prošel jsem spalířem nenávidných a škodolibých pohledů, jaké bývají v očích vrahů. Opřel jsem se do nich pohledem plným přezírání a silou své pravdy.“

Odvolání pomohlo. Učitel Půlpytel mohl znovu učit, ale nesměl s nikým z pedagogického sboru mluvit. I usnesli se kupičovští občané, že svému učiteli pomohou hromadnou intervencí na příslušných úřadech v Kovli. Vyrázili se stem povozů i s hubbou.

„Ve městě však — jak popisuje tuto událost Půlpytel — obklíčila povozy policie a provázela je až k úřadu. Tam vstoupila zatím jen delegace, potom se však hrnuli všichni.

Pisaři psali protokoly. — Inspektor Pánek s Kunyšem zůřili jako tygři v kleci. A výsledek? Do týdne přišla všem účastníkům řádná pokuta a protokoly kamsi zapadly...“

„Neposlušní“ Čechové zahájili tedy školní stávkou. Ani jedno české dítě nepřišlo do školy. Stávka trvala asi měsíc. Pak přijel škol. inspektor Pánek, označil mě za organizátora a obžaloval. Hned jsem byl suspendován s 25% srážkou ze mzdy. Ze škol. kuratoria z Rovna přijel visitátor Schön. Prskal mi do očí, ukazuje na mapě československé hranice a řval:

„Tady jsou dveře z Polska!“

Klidně jsem mu odpověděl, že jsou dost široké a aby mi tak přišlo do očí neprskal.

Ráno se měla konat ve škole konference. Neznámí pachatelé však v noci celou školu pomalovali černou barvou: pikantní nápisy

a obrázky z Kunyšovy „činnosti“

Kunyš musil přede všemi veškerou omítku okopat. Policie zatím „hledala“ po domech vinníky, barvy a štětce. Ke mně přišel sám strážmistr Vitkovský. Kuckal se smíchy, poseděl a odešel. Přál jiné ostudy...“

A Karel Půlpytel byl postaven před soud znovu. Rozsudek byl spojen s předchozím, čímž pozbyl práva odvolacího. Za trest byl přeložen do vzdálené obce Cepcevič, kdesi na Polesí, mezi pinské bažiny. Zatím rozsudek měl potvrdit ještě varšavský soud.

Ukončení této události ličí zasloužilý učitel Půlpytel sám:

„V klidu a samotě, daleko od svých nepřátel, věnoval jsem se celé ukrajinským dětem a prostě mu lidu, který mi říkal brzy „na baťko“. Sliboval jsem si, že varšavský soud moji věc spravedlivě rozsoudí. Brzy jsem si naklonil policejní a gminný úřad, kde věděl již o mém soudním procesu. V Cepcevičích kdysi v roce 1914 tábořily české legie a našinci tam měli dobrý zvuk. V hraběcích zámečcích mi dali bezplatný byt i paliv. Správce mi přál a ukrajinská rodina na bř. Liněvičů mi naklonila policii.

V polovině března varšavský soud potvrdil rozsudek a tím zmizela veškerá naděje a víra ve spravedlnost. Na to čekali Kunyš a Pánek. Dne 28. března 1938 přinesl mi policista z Antovky soudní rozkaz, abych nastoupil trest v kovelské trestnici. Zeptal jsem se jej, mohl-li by počkat asi 3 dny. Usmál se a svolil.

Pokračová

VYSTĚHOVALCI

Obrazy ze života volyňských Čechů — Píše Josef Foitík

1. pokračování

Šli pěšky nejdříve poli, na nichž se zelenalo mladé obilí a pak vkročili do lesa. Nejdříve byl to jen lesní podrost a mladé stromy, ale čím více se nořili do lesa, tím se stával hustějším a stromy byly stále mohutnější.

Na okraji lesa bylo asi pět malých chaloupek. Marko, pokud to dovedl, snažil se našim lidem vysvětlit, že v těchto chalupách bydlí Němci, dřevati, kteří zde zhotovují dříví pro statek a také na prodej. Také zde páli dřevěné uhlí. Konečně to poznali sami, neboť zde bylo několik milřů, v nichž se však netopilo. Ty chaloupky si zde postavili sami a mají k nim pronajato kousek panského pozemku na nějaké ty brambory a trochu žita. Pasou si zde kravky. Ale musí je dobře hlídat, neboť v lese jsou ještě vlci a jsou hodně dotěrní. Konečně hovorný a sdílň Marko se zmínil také o Motlovi. Nemá ho rád, je to šejdř a hodně lidí již ošidil. Musí si na něho dát pozor; je filuta a pan správce se mu nedovede opřít.

Konečně se za hovoru dostali do části lesa, která je prý na prodej. Byl hustý a stromy úžasně veliké. Sem tam se však nacházela i malá mýtinka, na níž rostlo jen křoví a Marko je poučil, že od těchto mýtin by museli začít s „korčovním“.

Když se vrátili na statek ujal se jich zase Motl. Sdělil jim cenu: 23 ruble za jeden morg. Pohlédli na sebe překvapeně. Tohle byla cena, za jakou mohli koupit tam u Dubna a nemuseli se štrachat až sem, do zapadlých končin Volyň, kde, jak pravil Horák, vlci dávají dobrou noc.

Nebylo na tom nic divného, že se jim to za tuto cenu nehodí a že odjedou zpět k Dubnu. Tohle na Motla působilo a prohlásil, že se poradí se správcem a že se snad dá něco dělat. . . Poznali, že Marko měl pravdu a že se zde musí houževnatě smlouvat.

Toto smlouvání trvalo dva dny, až se konečně dohodli na třinácti rublech za jeden morg lesa. Tři ruble dají zálohy a zbytek — 10 rublů — budou splácet během čtyřiceti let Zemědělské bance.

Zaplatili Motlovi zálohu, ten jim vystavil jakési potvrzení a ujistil je, že mohou začít v lese pracovat. Rádná kupní smlouva bude vyho-

tovena, až Zemědělská banka vysloví svůj souhlas se splátkami.

Havlík nad touto koupí kroutil tehdy nedůvěřivě hlavou a sdělil své pochybnosti kamarádům. Jejich obavy rozptýlil správce, který jim oznámil, že již vyzval z Lucka „zemlemíra“, aby jim odměnil zakoupený les.

Druhý Havlík, jehož pro jeho malý vzrůst přezdívali „Havlíčkem“, vydal se s jedním vozem na cestu k Dubnu, aby přivezl ostatní muže a odrostlejší chlapce. Ženy s dětmi tam ještě nějaký čas zůstanou.

Ostatní se dali do práce.

Tohle všechno měli již tedy za sebou. Co však je ještě čeká?

Jedno bylo Havlíkovi jasné, že kdo se zde jen trochu přičiní, může se dopracovat značných úspěchů. Půda po odstraňování lesa bude zde asi velmi úrodná. Pravda, než tyto lesy promění v ornici, to bude trvat — a Havlík tu dobu nedovedl odhadnout.

A než budou mít vlastní sklizeň, z čeho budou žít?

„Eh, bude zde ještě hodně starostí, bude,“ zahučel si sám pro sebe skoro nahlas Havlík. Mávl resignovaně rukou a chopil se několika polen, která přihodil do ohně, z něhož vyskočil chomáč jisker. Havlík sledoval zrakem vznášející se jiskry a všiml si, že se obloha značně již rozjasnila. To bude brzy den, usoudil.

„Tak vida, tolik bylo strachu před první nocí v lese a ono se nic nestalo. Že by to bylo dobré znamení?“

Havlík pocítil mimoděk úlevu. Přinesl k ohni opodál stojící kotel s vodou, jehož obloukem provlékl připravenou tyč a vyzvednul kotel nad oheň, zavěsil jej na kolíky. Než se dobře rozední, bude voda k snídani vařená.

III.

Čas plynul jako voda a než se kdo nadál, do Jezerských lesů se vkrádal podzim.

Však se zde za tu dobu hodně změnilo. Od tak zvaného „luckého traktu“ až k louži, jak osadníci přezdívali lesní jezírku, vedla dosud sjezdná cesta — budoucí ulice obce — a po obou stranách bylo již několik zmlánek.

Uprostřed této zmlánkové osa-

dy měli již také studnu a zrovna přes cestu Štěpán Luba zařídil kovářnu. Byl ve skutečnosti více zámečnickem než kovářem, poněvadž však brzy poznali, že se zde bez kováře neobejdou, nechal se přemluvit, vybalil své nářadí, sousedé mu pomohli a brzy do zvuku seker se mísil i cinkot kovadliny.

Co však bylo nejdůležitější, že lesní osada se naplnila dětským štebetáním a hlasy žen a dívek. To proto, že se sem nastěhovaly do nového domova rodiny, které celé léto ztrávily u Dubna.

Bylo-li po celé léto práce dost, nebylo jí o nic méně na podzim.

V místech, kde byl les přístupnější, byly již kousky polí, připravené k osetí ozimu. Letos zde měli pouze několik malých záhonků zasetých prosem. Nebylo toho mnoho, ale i z toho měli radost — bude už vlastní jáhlová kaše. . .

Ovšem zima bude ještě zlá, neboť bude ještě citelná nouze. Ten trošek obilí, co ženské u Dubna vydělaly na žních, daleko nestačí.

Velké zásluhy o výživu celé osady měl Tvrdlík se svojí puškou. Ihned po příchodu do lesů se s ním dohodli, že mu budou vypomáhat prací, aby on zase opatroval pro jejich společný kotel nějaké maso z lesní zvěře. Bylo jí tolik, že se mohla stále střílet. Kromě toho na „louži“ hnězdily kachny a Tvrdlík je často navštěvoval. K téhle práci jej nikdo nemusel dvakrát pobízet. Puška byla odjakživa jeho vášní a zde se mohl svobodně vydová- dět. Ani práce jeho lesní toulky příliš nepocítila: měl sebou ještě své dva svobodné bratry a ti se oháněli sekerami, jen radost pohledět.

Když se však přistěhovaly rodiny, byla situace o něco horší. Přibývalo tolik žaludků, že Tonda Tvrdlík prohlásil, že již sám na lov nestačí a že by měl někdo pomoci. Při tom se významně podíval na Černína.

„Nu což o to,“ pochopil Černín, „ale nemám čím.“ Často nyní litoval toho, že před odjezdem na Volyň prodal v Čechách svoji pušku. Nechápe, jak k tomu tehdy došlo. Byla to nesmírná hloupost, durdil se sám na sebe.

Kovář Luba pojednou dostal spásný nápad.

„Černíne, vš, já bych mohl nějakou tu bouchačku udělat. Já to trochu dovedu. . .“

Tohle byl návrh, který skutečně za něco stál.

„Že bys Lubo pušku?“ nedůvěřoval Černín.

„A jak? Z čeho?“ sypaly se otázky.

Pokračování.

Dne 21. ledna t. r. uplynou tři roky od doby kdy po krátké nemoci odešla nám navždy ve věku 28 let drahá Mařenka Hamáčková roz. Reová v Knerutech na Volyni.

Spí sladce drahá Mařenko, a slunce věčné at ti svítí. — Prosíme všechny, kdož ji znali, aby vzpomněli s námi.

Truchlící rodiče, sestry, švagři, dědeček, babičky a příbuzní.

S bolestí oznamujeme přátelům a známým, že dne 16. prosince 1950 zemřela naše drahá Anna Syrovátková, nar. r. 1866 v okrese Jičín. K věčnému spánku byla uložena na městském hřbitově ve Znojmě za účasti příbuzných a pravoslavného faráře ve Znojmě Šimka, je muž touto cestou srdečně děkuje za krásný projev.

Kéž je zesnulé věčný spánek v rodné zemi lehký!

Rodina Svárovských
a Pluhařových.

S hlubokým žalem oznamujeme všem přátelům a známým, že dne 24. 11. 1950 zemřela tragickou smrtí všemi námi milovaná paní Strojsová Věra, volynská Češka v Jenišově Újezdě. Byla pohřbena na hřbitově v městě za přítomnosti pravoslavného kněze. K důstojnému pohřbu velmi přispěl pěvecký soubor dirigentky Vízkové. Zemřela se těšila veliké přízni a jejího pohřbu se účastnilo mnoho místních občanů a též mnoho jejích přátel z Volyně, kteří se vypravili ze svých domovů na Žatecku, aby ji doprovodili na poslední cestě. Velikého ohlasu došel vřelý a důstojný proslov pravoslavného kněze.

Heran Jan.

Pro nemoc předám pěknou 10ha zemědělskou usedlost se zahradou, pěknými budovami, inventářem živým i mrtvým a domácí vodárnou a napajčkami v Podlesicích na Podbořansku, Železniční zastávka, škola a obchod v místě.

Václav Vrla, pošta Vilémov u Kadaně, Podlesice čp. 14.

Blahopřání

Dne 26. ledna 1951 dožívá se náš drahý a milovaný manžel a tatínek, Fedor Havran z Ústí n. L., bojovník za svobodu naší vlasti, účastník bojů u Kijeva, Bělé Cerkve a na Dukle, 32 let.

Do dalšího života hodně zdraví, štěstí a zdaru přeje

manželka, syn Jiří, dcerka Anna, strýc a bratr Michal.

Oznamujeme všem přátelům a známým, že v neděli 21. ledna t. r. se dožívá naše drahá maminka Anežka Doležalová 40 let.

Do dalších let jí přeje mnoho štěstí a zdraví její syn Bohumil.

Dotazník

pro invalidy 1. čs. armádního sboru v SSSR — vol. Čechy — kteří se dodatečně hlásí o přiznání invalidních důchodů ode dne propuštění z činné vojenské služby.

Jméno, příjmení, vojenská hodnost:

Bydliště (obec, pošta, okres):

Datum a místo narození:

Kdy byl odveden do čs. armády v SSSR:

Kdy a kde byl raněn:

Kdy byl demobilisován:

Po demobilisaci odjel do SSSR? (ano — ne):

Odejel-li do SSSR, pobíral důchod invalidní v SSSR?:

Kdy se vrátil do ČSR:

Kdy získal čs. státní občanství:

Kdy byl superarbitrován:

Od kdy pobírá invalidní důchod:

Číslo výměru státního úřadu pro válečné poškozence a datum vydání:

Poznámky:

Věrná stráž vychází jednou týdně. Vydává Svaz Čechů z Volyně nákladem vlastním. Odpovědný zástupce listu redaktor Jaroslav Chudoba. Red. a adm.: Žatec, nám. Velké říjnové revoluce 155, tel. 550. Tisknou Krušnohorské tiskárny, n. p., závod Žatec, telefon č. 374. Používání novinových známek povoleno ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze, č. j. 1A - Gre - 2372 - OB. Dohlédací poštovní úřad Žatec. Předplatné na rok 1951 je 150 Kčs. Konto pošt. spořitelny č. 725.801. Okresní spořitelna a záložna Žatec a Svaz Čechů z Volyně č. 10268.